

UTDELNINGSMATERIAL 18

FLYGBOMBNINGARNA UNDER ANDRA VÄRLDSKRIGET

Flygbombningar var inget nytt påfund då andra världskriget utbröt 1939. Först med att släppa ner bomber från flygplan var italienarna i kriget mot turkarna i Libyen 1911–12. Och redan under första världskriget bombades civila. På 1920-talet ansåg vissa militärteoretiker att terrorbombning borde vara ett effektivt vapen för att bryta ned civilbefolkningens moral. Det tysk-italienska bombangreppet mot Guernica i Baskien 1937 under spanska inbördeskriget tycks dock snarare ha svetsat samman den drabbade befolkningen.

Under andra världskriget blev flygbombning ett vanligt inslag i krigsföringen. Det fanns heller inga folkrättsliga lagar som förbjöd luftangrepp mot civila. Enligt 1907 års Haagkonvention var det visserligen inte tillåtet att bombardera oförsvarade städer, men om stadens invånare vägrade att kapitulera förelåg inga rättsliga hinder.

Tyskarna inledde med att bomba sönder Warszawa i september 1939, fortsatte med räder mot Rotterdam i maj 1940 och mot London och Coventry hösten samma år. Engelsmännen svarade med att släppa bombaster över bland annat Ruhrområdet 1940.

Det fanns olika skäl till bombningarna. Ett motiv var hämnd. Både den tyska och den brittiska ledningen kände behov av att visa handlingskraft då den egna befolkningen drabbades av fientliga attacker. Britternas luftattack mot Lübecks medeltida centrum kunde ses som en vedergällning för tyskarnas anfall mot Coventry. Tyskarna kontrade med att bomba den engelska staden Exeter några veckor senare.

Ett annat syfte med bombräderna var att slå ut fiendens produktionsmöjligheter. Både tyska Luftwaffe och brittiska Royal Air Force hade dock stora tekniska svårigheter till en början. Resultaten var magra och förlusterna höga. Precisionsbombningar av industrier krävde attacker i dagsljus, vilket gjorde att fienden kunde se bombplanen och skjuta ner dem. När flyget övergick till nattliga bombningar blev noggrannheten

*Den 13 och 14 februari
1945 ödelade allierat flyg
den tyska kulturstaden
Dresden. Richard Petersen/
Scanpix.*

sämre på grund av mörkret. Detta problem löstes genom att man övergick till att släppa sin dödliga last mer godtyckligt. Som någon uttryckte det: "Kan man inte träffa fabriken kan man åtminstone träffa dem som arbetar i fabriken."

Tyskarnas bomboffensiv mot England, *the Blitz*, skördade sammanlagt 51 000 offer. Dessutom orsakade bomberna mycket stora materiella skador. När det tyska flygvapnet bombade som allra intensivast 1941 släpptes 9 000 ton bomber under en månad.

Amerikanernas och engelsmännens bombningar var som mest omfattande i krigets slutskede. Från juli 1944 hade de allierade totalt luft-

herravälde. Genom att utnyttja jaktflyg kunde de stora och försvarslösa bombplanen eskorteras hela vägen till målet.

Då handlade det om *moral bombing*. Syftet var att förkorta kriget genom att knäcka det tyska folket moraliskt. Befolkningen skulle på det sättet lockas till att revoltera mot Hitler. Men något uppror skedde aldrig. Bomberna förstärkte i stället tyskarnas motvilja mot de allierade.

Som mest släppte britterna och amerikanerna 100 000 ton bomber per månad. Över 400 000 tyskar beräknas ha mist livet i bombräderna under andra världskriget. Hälften av alla hus i de angripna städerna förstördes. Flest människor under kort tid dog i Hamburg den sista veckan i juli 1943, då 42 000 personer omkom. De allierade använde en teknik med brandbomber som "ät upp" syret även i skyddsrummen. Mest omtalad har ödeläggelsen av den gamla kulturstaden Dresden blivit. Den 13–14 februari 1945 slukades de centrala delarna av lågorna. Uppemot 25 000 människor dog.

När de nazistiska ledarna stod inför rätta under krigsförbrytarrättegångarna i Nürnberg efter kriget togs bombningarna aldrig upp.

Det var också länge tabu att diskutera frågan om det verkligen varit nödvändigt att ödelägga de tyska städerna. I de segrande länderna skämdes man över förödelelsen. Därför tystades all debatt kring bombkriget ner. Även i Västtyskland undveks ämnet. Tyskarna, som hade nazitidens illdåd på sina samveten, ville också glömma och gå vidare. Det kom att dröja ända till början av 2000-talet innan denna våldsamma förstörelse kom att granskas på allvar.

FRÅGOR

- Var det moraliskt berättigat att flygbombas Tyskland eftersom dess brutala regim tillfogat andra länder så mycket lidande? Motivera ditt svar och exemplifiera gärna.
- Varför togs aldrig flygbombningarna upp i Nürnbergrättegångarna efter kriget?
- Kan du dra paralleller till andra krig? Diskutera och ge exempel.